РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 Grand St., Jersey City, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXVI. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., четвер, 22-го серпня 1918. Ч. 100. VOL. XXVI. JERSEY CITY, N. J., Thursday, August 22, 1918. No. 100.

ЗЛУЧ. ДЕРЖАВИ НАДІЮТЬ СЯ В 1919 Р. ПОКІНЧИТИ ВІЙНУ

РОЗЄМ ОРУЖА ПРОДОВЖЕНО І ПЕРЕГОВОРИ МІЖ УКРАЇНОЮ І МОСКВОЮ ПІДНЯТО НАНОВО.

Ленін заповідає страшну різню буржуазії. – Кровава битва на улицях Петрограду.

ДОНСЬКА КОЗАЦЬКА РЕПУБЛИКА ХОЧЕ ЗАКЛЮЧИТИ УГОДУ З УКРАЇНОЮ І ЦЕНТРАЛЬНИМИ ДЕРЖАВАМИ

В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on August 21, 1918 as required by the Act of October 6, 1917).

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ НАДІЮТЬ СЯ В 1919 РОЦІ СКІНЧИТИ ВІЙНУ.

Злучені Держави мусять поставити на західнім фронті 4-міліонову армію.

ВАШІНГТОН, 19. марта. — **„Війну можна би в 1919 році успішно покінчити"**, заявив шеф генерального штабу„ ген. Марч, на засіданю військової комісії в палаті послів.

„Дайте мені 80 американських дивізій на західний фронт, а алїянти здобудуть чисельну перевагу над Німцями і ми будемо всилї довести війну до успішного кінця", говорив дальше ген. Марч.

На питане одного з членів комісії, чи 4,000.000 є найвисше число війска, яке Злучені Держави мають намір вислати до Европи, ген. Марч заявив, що се число не є найвисше. „Ми маємо намір вислати всі війска, які є конечні, без огляду на те, кілько би се було", була відповідь ген. Марча.

Ген. Марч заявив дальше, **що в пляні є осягнути рішене війни на західнім фронті, всі прочі боеві фронти є підрядні. На питане, який вплив може мати положене в Росії, заявив ген. Марч, що якенебудь воно й було би, рішаючого впливу воно мати не може.**

„Теперішна боева лінія находить ся на заході і там мусить запасти остаточне рішене", сказав ген. Марч.

НІМЦІ ПЕРЕТЯЛИ ДВА КАБЛЇ КОЛО ПОБЕРЕЖА ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ.

Заходить підозріне, що залоги німецьких підводних лодок висідають на берег.

ВАШІНГТОН, 19. серпня. — З достовірних кругів доносять, **що нинї вечером німецькі підводні лодки перетяли в двох місцях каблї коло побережа Злучених Держав та що офіцири і моряки, належачі до залог німецьких лодок, мають на стільки відваги, що в ночи висідають на берег.**

Департамент маринарки одержав вістку, що один підофіцир зі залоги лодки, яка недавно оперувала недалеко побережа Вірджінії, удав ся до Ню Йорку, де перебував неспостережено в ріжних місцях. Сю вістку подав в департаменті маринарки капітан одного торговельного корабля, який недавно впав жертвою німецької підводної лодки. Імя сього капітана задержано в тайні. Він мав особисто удати ся до Вашінгтону, де представив справу так точно і з такими подробицями, що нема сумніву, аби тут заходила яка ошибка.

Після оповідання капітана згаданий підофіцир по затопленю його корабля прибув до Ню Йорку. Коли увійшов до реставрації в товаристві приятеля, стрінув ся з ним лице в лице і пізнав в нїм підофіцира лодки, яка перед кількома днями затопила його корабель. Капітан рішучо заявив, що не помилив ся щодо особи, та що підофіцир також пізнав капітана, почім сейчас пропав. Хоч тайна поліція, яка була про се повідомлена, старала ся вислїдити сього чоловіка, більше його не бачено.

Припускають, що згаданий підофіцир висів в ночи на побереже, а відтак удав ся до Ню Йорку в цїли засягненя потрібних інформацій. Вправді побереже є контрольоване, однак не є виключена можливість, що залога при помочи човна могла в ночи висїсти з лодки підводної на побереже.

Департамент загр. справ одержав вістку, що в околиці побережа Злучених Держав оперують в послїдних часах три німецькі підводні лодки. Одна з них є зпосмотрена в приладди до розтинаня каблїв. Лодки є на 300 стіп довгі і можуть пливати 17.000 миль. Кожда з них є зоружена у дві 6-цалеві гармати.

НА ЗАХІДНІМ ФРОНТІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on August 21, 1918 as required by the Act of October 6, 1917).

НОВИЙ НАСТУП ФРАНЦУЗІВ НА ЗАХІД ВІД СОАСОН.

Французькі війска взяли 10.000 Німців в полон.

ПАРИЖ, 20. серпня. — **Французький урядовий звіт звучить:** На полудне від ріки Авр наші війска здобули по завзятій битві село Беврень. В наступі між рікою Мац і Оаз полонили ми 500 Німців.

„На схід від Оаз наші війска перевели нинї рано наступ на 25-кільометровім фронті.

„На лївім крилї дійшли наші війска до берега ліса Уркем та до сіл Карльпон і Кезн. В центрі здобули ми села, Льомбре і Блеранкурдель. На правім крилї впали в наші руки села, Везапонен, Тартіє, Кізі-Альмон, Овлї і Куртіль.

„На цілій лінії посунули ся наші війска пересічно о 4 кільометра наперед. Число полонених, взятих у битві між Еною і Оаз від 18. серпня виносить поверх 10.000".

НІМЕЦЬКИЙ УРЯДОВИЙ РАПОРТ.

БЕРЛІН, 20. серпня. — Німецький урядовий звіт звучить:

„Французька армія розпочала знова наступ між Оазою і Еною, намагаючи ся переломити нашу боеву лінію. Сей наступ був сподіваний, бо його попередило кілька сильних нападів дня 18. і 19. серпня.

„Перший наступ зломано по завзятій битві ще перед нашими становищами".

В РОСІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on August 21, 1918 as required by the Act of October 6, 1917).

БОЛЬШЕВИКИ ВИПОВІДЯТЬ ВІЙНУ АЛЇЯНТАМ.

В прокламації говорить ся про грізне положене російської републики.

АМСТЕРДАМ, 19. серпня. — Петроградський кореспондент німецької часописи „Діссельдорфер Нахріхтен" подає за „Правдою" отсї вісти:

„Саветське правительство виповість війну державам алїянтів. Члени савету видали до народу відозву, в якій представляють грізне положене Росії. Виступлене Росії до війни є конечностию.

„Правительство рішило перенести свій осідок в безпечне місце і на осідок правительства вибрано Кронштад, петроградську кріпость. Всі приготованя в цїли перенесеня департаментів правительства укінчені".

СОЦІЯЛІСТИ-РЕВОЛЮЦІОНЕРИ ЗДОБУДУТЬ ВЛАСТЬ ПІСЛЯ УПАДКУ БОЛЬШЕВИКІВ.

Сподіють ся, що Чернов буде головою нового правительства.

ВАШІНГТОН, 19. серпня. — **Німеччина є переконана про неминучий упадок большевиків і є готова признати нове правительство, яке утворять протиреволюціонери,** як се доносять вісти, одержані в департаменті загр. справ, а які є оперті на словах німецьких делегатів в Стокгольмі.

Визискавши большевицьких провідників до крайности, німецьке правительство, як здаєть ся, полишить большевиків і буде старати ся війти в порозумінє з новим правительством, яке наслїдить большевиків.

Нове правительство, як се доносять, утворять правдоподібно соціялісти-революціонери з Черновом на чолї. Нове правительство зажадає правдоподібно безпроволочного скликаня установчих зборів, які Ленін і Троцький зовсім знесли.

Німецьке правительство є готове признати нове правительство і полїстати без перерви надальше в дипльоматичних зносинах з Росією.

КІЛЬКАСОТ ЛЮДИЙ ЗГИНУЛО ПІДЧАС ГОЛОДОВИХ ЗАВОРУШЕНЬ В ПЕТРОГРАДІ.

В Петроградї проголошено воєнний стан.

АМСТЕРДАМ, 20. серпня. — **Сотки осіб убитих і ранених підчас великих голодових заворушень, які відбувають ся під теперішну пору в Петроградї,** як се доносить телєграми, які наспіли нинї з Берлїна.

Робітники, які від двох днів не мають хлїба, уладжують демонстрації на улицях міста, підносячи оклики „Проч з Німцями"! „Проч з Кремлїном"!

Перед Смольним Інститутом прийшло до битви між лотиськими сторожами а товпою; кількасот убитих і ранених впало по обох сторонах.

В Петроградї проголошено воєнний стан. Мешканці Петрограду домагають ся помочи Німців проти большевиків.

Большевики увязнили 30.000 осіб в Петроградї.

ВАШІНГТОН, 19. серпня. **Терор панує в Петроградї безперестанку дальше,** як се доносить нинїшна телеграма зі Стокгольму. **Від початку серпня увязнено в самім Петроградї около 30.000 давних офіцирів і цивільних людий, належачих до середної класи.**

Є чутка, що провідники большевиків находять ся на покладї корабля „Аврора", який є готовий до відїзду на случай, коли би протиреволюціонерам удало ся повалити большевицьке правительство.

Большевики заповідають різню буржуазії.

СТОКГОЛЬМ, 19. серпня. — Один дипльомат, який прибув нинї з Петрограду, говорить отсе про положене в Росії:

Населенє є дуже зденервоване з причини ріжних грізних поголосок і з великим страхом ожидає нових подій, бо не знає які нові муки прийдеть ся йому перебувати. Большевиків, наконец є, здаєть ся, не укінчено. Сподіють ся ще страшної різнї буржуазії. На послїднім засїданю екзекутивного комітету савета Ленін заявив:

„Можливо, що нас змусять уступати, але, заки ми уступимо, ми замкнемо за собою двері з такою силою, що вони нас дуже довгий час попамятають".

Німці мали заняти Смоленск і Вітебск.

ЦЮРІХ, 19. серпня. — **Німецька армія обсадила за згодою большевиків Вітебск і Смоленск,** як се доносить телеграма з Варшави.

Большевицький посол повернув до Берлїна.

АМСТЕРДАМ, 19. серпня. — Поворот большевицького посла, Адольфа Йоффе, лише по одноднeвнім побуті у Москві назад до Берлїна є великою загадкою для німецьких часописий.

Бременська часопись „Везер Цайтунг" каже, що вона не може зрозуміти короткого побуту большевицького посла у Москві, тимбільше, що він мав там здати звіт з доповняючого договору, який заключили німецькі і російські делегати на переговорах в Берлїні.

Большевицький посол покидає Англію.

ЛОНДОН, 19. серпня. — Телеграма зі Стокгольму до „Таймса" доносить, що англійське правительство згодило ся видати пашпорт большевицькому послови в Лондонї, Максимови Литвинови. Большевицький посол, сказано в телеграмі дальше, буде міг опустити Англію, скоро лише англійський консуль з Москви прибуде до Стокгольму.

Большевики сконфіскували американську пропагандійну літературу.

АМСТЕРДАМ, 19. серпня. — Півурядова агенція у Відни доносить, що одержала з Москви телеграму, яка подає, що большевицьке правительство сконфіскувало кільканайцять тон брошур американської пропаганди, „яка мала на цїли вияснити становище Злучених Держав і запевнити Росію про їх приязнь".

Чайковський президентом „північно-російського правительства".

ЛОНДОН, 16. серпня. — **В Архангельську утворено ся „правительство північної Росії". На чолї правительства станув Чайковський, який є рівночасно президентом і міністром загр. справ.**

Прочі члени кабінету обіймають представників ріжних соціялістичних партій.

Політична програма нового правительства обіймає отсї важнійші точки:

1. Воскресити російську демократичну силу.

2. Привернути місцевий самоуряд на підставі загального голосованя.

3. Утворити російську національну армію і привернути східний воєнний фронт.

4. Прогнати німецьких наїзників і прочих ворогів з Росії при помочи і співдїланю з алїянтами.

ВІСТИ З УКРАЇНИ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on August 21, 1918 as required by the Act of October 6, 1917).

МИРОВІ ПЕРЕГОВОРИ МІЖ УКРАЇНОЮ І МОСКВОЮ ВЕДУТЬ СЯ ДАЛЬШЕ.

Тимчасом продовжено розєм оружа.

ВАШІНГТОН, 20. серпня. — Департамент заграничних справ одержав з Берлїна через шведські часописи вісти **про підняте наново мирових переговорів між Москвою і Україною.**

Вісти вказують, **що большевики і Українцї згодили ся продовжити розєм оружа, привернути зелїзничу, почтову і телеграфічну комунікацію, виміняти товарів на суму 17 міліонів рублів і назад привернути консулятів.**

Справу установленя тарифи ще досї не полагоджено. Також заходять ріжниці щодо роздїленя державного маєтку на Україні.

В ДОНЩИНІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on August 21, 1918 as required by the Act of October 6, 1917).

ДОНСЬКА РЕПУБЛИКА ХОЧЕ ЗАКЛЮЧИТИ УГОДУ З УКРАЇНОЮ І ЦЕНТРАЛЬНИМИ ДЕРЖАВАМИ.

Козацький ґенерал Краснов звернув ся в тїй справі о поміч до Німеччини.

КОПЕНГАГЕН, 20. серпня. — Німецькі часописи доносять, що до Берлїна прибув князь Лейхтенберг, своик і адютант бувшого російського царя, з письмом від козацького генерала Краснова до німецького цісаря, в якім сказано, що козаки противлять ся саветському правительству і просять Німеччину о поміч.

Часописи доносять дальше, **що донська република хоче заключити угоду з Україною і центральними державами. Вона домагає ся, щоби вони признали її независимою державою, але Німеччина не може брати се предложене під розвагу, як довго вона стоїть в зносинах зі саветами.**

НА СИБІРИ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on August 21, 1918 as required by the Act of October 6, 1917).

Другий американський полк прибув до Владивостока.

ВАШІНГТОН, 20. серпня. **До Владивостока прибув 31. полк піхоти з Филипинських островів,** як се доносить урядовий звіт, одержаний нинї в департаменті війни. Війска були перевезені чотирма американськими транспортовими кораблями.

Нові війска получать ся з 27. полком піхоти, який висів у Владивостоці в минувшім тижни. Дальші скріпленя на Сибір відійдуть з табору 8. дивізії, який находить ся у Фремонт, Калифорнія.

Битва над рікою Усурі.

ЛОНДОН, 19. серпня. — До завзятої битви прийшло над рікою Усурі, як се доносить кореспондент з Владивостока. Передні сторожі чехо-словацької армії були приневолені уступити назад.

Чехо-Словаки здобули Шадринск на Уралї.

АМСТЕРДАМ, 20. серпня. — Чесько-словацькі війска здобули важну зелїзничу стацію на шляху між Екатерінбургом а Курганом, місто Шадринск, як се доносить телеграма з Петрограду до Берлїна.

Чехо-Словаки потребують помочи ще перед настанєм зими.

ВАШІНГТОН, 19. серпня. — Зі зближаючою ся зимою правительства алїянтів роблять зусиля, щоби прийти на поміч Чехо-Словакам, аби вони могли побороти всі перешкоди і усунути істнуючі браки.

Чесько-словацькі війска, які ставлять большевикам опір в серци Росії, між Волгою і Байкальським озером, є майже позбавлені средств поживи, одежи і амуніції, та безнастанно просять алїянтів о поміч.

Скоре несене помочи припиняє трудність в зорганізованю економічної делегації до Росії, яку має намір вислати туди американське правительство. З огляду на те, що надходяча зима ще побільшить нужду в Росії, кількох бизнесменів, які могли би підняти ся сеї праці, заявило готовість відїхати до Росії. Але тепер з причини змаганої ся анархії і неладу в Росії вони відмовили ся туди їхати.

Большевики мали висадити байкальський тунель.

АМСТЕРДАМ, 20 серпня. — **Як се доносять вісти з Берлїна, саветські війска мали висадити у воздух байкальський тунел сибірської зелїзниці.**

(Висаджене байкальського тунелю означало би перерване сибірського зелїзничого шляху).

(Продовжене на стороні 5-тій).

"SVOBODA" (LIBERTY)

the Ukrainian newspaper published three times a week: Tuesday, Thursday, and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ESTABLISHED 1893

JOSEPH STETKEWICZ, Chief editor.
ANDREW SAWKA, Business manager.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of October 3, 1917, authorized, July 31. 1918.

SUBSCRIPTION:		ПЕРЕДПЛАТА:	
United States:		в Злучених Державах:	
1 year	$3.00	на рік	$3.00
6 months	$1.75	на пів року	$1.75
3 months	$1.00	на 3 місяці	$1.00
to Jersey City and to foreign countries:		В місті Jersey City і за границю:	
1 year	$3.50	на рік	$3.50
6 months	$2.00	на пів року	$2.00
3 months	$1.25	на 3 місяці	$1.25
Single copy 3 cents.		Поодиноке число 3 центи.	

За кожду зміну адреси платить ся 10 центів.

Адреса: SVOBODA, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Число телефону 498 Montgomery.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу "Svoboda".
При висиланю замовлення належить долучити моні-ордер або чек.

За всі оголошення поміщувані в „Свободі" редакція не відповідає.

НА ПОЛІТИЧНІ ТЕМИ.

ПРИ СЬВІТЛІ МІСЯЦЯ.

Хоч порох чоловік, та вірю я в той порох:
Я твердо вірю в труд його могучий,
В ті міліони невсипущих рук,
І твердо вірю в людський ум робучий,
І ясний день по ночі горя й мук".
(Іван Франко).

„Народна Воля" в однім числі написала, що нічого не знає про відносини на Україні, а зараз в другім числі про ті відносини подала довгу статю. Каже редакція „Народної Волі", що видить ті відносини лише немов при сьвітлі місяця.

Цікаво би знати, що редакція „Н. Волі" побачила при сьвітлі білолицого в українську ніч над Дніпром.

Каже редакція „Н. Волі", що заки вибиралась на оглядини в місячну ніч на Україну, то вже наперед знала, що там є 80% неписьменних, а тільки 20% письменних; тих 80% се маса селянська, а письменних 20% се переважно інтелігенція. Маючи такий апарат вруці, „Н. Воля" зирнула на місяць (може навіть не був в повні!) і побачила, що український нарід се темна маса, яка думає тільки про свої економічні справи, а яку навіть українські школи не обходять.

Дальше „Н. Воля" про сю „темну масу" так пише:

„І темному чоловікови, котрий звичайно думає більше по зьвірячому, большевики, природно, повинні були навіть припадати до вподоби".

А вкінци ще додає отсі слова для своєї оцінки українського народу:

„На український народ тимчасом не можна дуже числити. Він одного дня з Центральною Радою, другого дня з большевиками, а третого готов стати і з царем. Одинокий елемент, з котрим в кождім випадку треба числити ся, се маленький процент інтелігентних людий поміж двайцятьма процентами письменних. Слабість Українців була доси в тім, що лише мала часть інтелігентів признавала ся до українського народу. Тепер се змінило ся трохи. Враз зі Скоропадським вернули до українства і такі люди, про яких давнійше годі було навіть думати, що вони колись вернуть ся до українського народу".

Отже річ ясна як сонце, що при сьвітлі місяця український нарід представив ся редакції „Н. Волі" яко дуже темна, а навіть чорна маса, одним словом — чернь, якій навіть не можна вірити, бо вона завтра може перейти на сторону царя. Одинокий елемент, який при сьвітлі білолицого ще яко-тако виглядає в Скрентоні, се та нітелігенція, що разом зі Скоропадським покинула московщину, а перейшла на українство.

Як би сей опис прочитав український робітник, то йому безперечно сталоб моторошно на душі і серце його защеміло би; але як би се прочитав ґенеральний писар Скоропадського, то душа його заіскрила би ся з радости, що аж гай. Він зараз же сказав би гетьманови і німецькому амбасадорови Мумови ось-так:

— Чи бач, що вцідила українському народови соціялістична ґазета „Н. Воля"! Вона признала, що українському народови не можна вірити, бо він завтра може тримати з царем; одинока надія України, каже, се ми! Значить, ми добре зробили, що розігнали народний парлямент, бо тепер нема царської небезпеки, як замісць темної чорної маси ми взяли власть на Україні у свої руки.

І, правду казати, по прочитаню „Н. Волі" всякий, що не знає відносин на Україні, або що загалом не вірить в маси народні, міг би повторити такі слова.

Але я від себе скажу, що сей образ відносин на Україні, намальований „Н. Волею" при сьвітлі місяця, нікуди несудний, таксамо як несудні застійні її погляди про українські народні маси та інтеліґенцію, що разом зі Скоропадським вернулась до українства.

Наперед скажу, що рахунок про 80% темного селянства на Україні нестійний. Найбільша темнота на Україні є на заході: в Холмщині, на Підляєю, Підлісю, на Поділю, на Волині і в Бесарабії, однак від Київщини, де люди живуть ліпше; де є давнійша і ліпша комунікація; де ще живуть козацькі традиції, — справа мається инакше. Там є більша сьвідомість; більше є письменних — і певно більше ніж 20%; більший рух промисловий, торговельний, кооперативний. Отже про нарід лівобережної України годі говорити, що се темна маса, яка навіть не розуміє, що то українська школа. Хто читав не то українські, але московські і то навіть такі чорносотенні ґазети як „Новое Время" перед війною, то там міг найти дописи з ріжних сторін України про те, ро нарід домагаєть ся українських шкіл. Я таких дописий богато подибав. Пригадую собі, як в 1912 р. читав я в „Новім Времени" допись „Запорожця" з Киева (так підписував ся звісний чорносотенець, посол Савенко), котрий писав, що то є чиста видумка, що нібито український нарід хоче українських шкіл, а рівночасно в тімсамім числі тоїсамої ґазети і навіть на тійсамій стороні читав і допись з Полтави, що українську аґітацію можна втихомирити лише в той спосіб, як український нарід дістане свою рідну народну школу. Домагане української народної школи є загальне по всіх селах Полтавщини — писав той дописуватель „Нового Времени", а в інтересі Росії лежить, — кінчив він — щоби через задоволене того домаганя вирвати українським аґітаторам оруже з рук. А вибір українських послів до 1-шої і 2-гої думи, які поставили на перше місце домагане автономії України і рідної школи, відповідно з домаганями виборців, чи не сьвідчить про сьвідомість серед селянства України і чи не сьвідчить, що воно дбає не лише про економічні свої інтереси, але також і про школу?

Впрочім, дбайливість про рідну школу і просьвіту на Україні, се не нова річ. Український нарід здавна дбав про рідну просьвіту, таксамо як і про свободу.

Ось-що пише **проф. Михайло Грушевський** про сю справу в часах Хмельницького, отже більше як півтретя ста літ тому назад:

„Нарід спішив ся з вільности, з безпанського житя скористати на те тільки, щоб своє жите по людському завести. Заводили красше хазяйство, **ставили школи,** шпиталі, церкви, заводили хори півчі, закликали майстрів до мальованя икон гарних і різбленя іконостасів (тоді бо вся краса і все добре і гарне у наших людий в церквах було). Архидіякон Павло з Сирії, що переїздив через Україну за Хмельницького, дивував ся, як розвинуло ся й покрасшало українське жите за той час, як Україна позбула ся Поляків. „Козаки опанували край, поділили землї між собою і рубають ліси, випалюють корінє, засівають землю; де стояли глухі ліси, поставали села, поля; бувши передтим в неволї і пониженю, живуть тепер в радости, веселости, свободі; набудували соборних церков, поставили прегарні ікони, сьвяті іконостаси, корогви; з новим запалом почали вони проголошувати свою віру, **з великою пильностию займають ся вони наукою, читанєм і співом церковним".** Хвалить Павло їх милосерде для убогих, калік і сиріт, що так намножили ся підчас війни з Поляками. **Дивуєть ся він, що діти всі, навіть сироти, вміють читати. „Число письменних особливо побільшило ся від часу Хмельницького;** продовж, Боже, йому віку, що визволив сі міліони православних від кормиги їх ворогів", каже він.

Коли так було тому півтретя століть, то що-ж доперва говорити про теперішні часи!

Однак про се можуть сказати більше і ліпше українські учителї, які перед війною мали богато зїздів, на яких заявляли, що домагане українських шкіл є загальним домаганєм народу. Міг би про се сказати і московський епископ Нікон, котрий жив серед українського народу і горячо підпирав опісля його домаганя рідної школи в державній думі. Могли би про се сказати члени земства зперед революції на Україні і т. д., але описи „Н. Волі" при сьвітлі місяця таки нікуди несудні.

А чому „Н. Воля" докоряє українському народови, що йому не можна вірити, бо він може перейти знова на сторону царя?

Сей докір не опертий на жадних доказах і хиба доказує, що редакція при сьвітлі місяця немов люнатик уганяла без путя, а потім свої люнатичні „спостереженя" дала народови до читаня.

Власне історія України показує, що кому як кому, **але українському народови не тільки можна, а треба таки вірити, бо український нарід ніколи не зрадив справи України.**

Тоді, як українські пани ішли на службу Польщі, українські селяни закладали вільні українські Січи, які боронили свободу України на полудни і сході перед Татарами і Турками, а на заході перед Поляками.

І чому Хмельницький виграв?

Власне тому, що пійшов з народом і що нарід його підпер.

Реєстрове козацтво, яке було під Польщею, не пійшло за Польщею, але **перейшло на сторону Хмельницького, а свою старшину змусило рушницями станути по стороні Хмельницького. Навіть драгони з польської армії, набрані з України, перейшли на сторону Хмельницького.** Сим вони показали, що українському народови можна і треба вірити.

І тому **Хмельницький,** коли прибув до Киева, так сказав на принятю комісарів:

„Попереду воював я за свою шкоду і кривду, тепер воювати-му за нашу православну віру. **Поможе мені в тім весь народ,** по сам Люблин, під Краків, **і я народу не відступлю, бо то права рука наша.** А щоб ви, підбивши селян, не вдарили на козаків, мати-му їх 200 і 300 тисяч.

„Не стане мені на Україні нога жадного князя або шляхетки; а схоче котрий з нами хліб їсти, — нехай войску Запорожському буде послушний.

„Малий я і незначний чоловік, але з волі Божої став я самовладцем і самодержцем руським!"

Колиж опісля нарід і широкий загал козацтва не підпер Мазепи, то тільки тому, що він не був так як Хмельницький „малий і незначний чоловік" та що не тримав з народом, а **тільки зі старшиною козацькою і провадив політику шляхотську.** Через те він стратив довіре серед мас і його повстане не вдало ся.

Навіть, як московські війска окружили Січ в 1775 році, то козаки ще в останній хвилї хотіли боронити сю твердиню свободи українського народу. А опісля, як старшина пійшла за царським ласками, як брала грамоти „на землі і на люди", прості козаки не зрадили і не пійшли цареви та панам на службу, але будували дальше нові Січи, на нових землях та розширяли границї України.

Се були українські борці за демократію, не пани, а прості вільні люди. Власне вже в тім часі, в якім наприклад в Англії шляхта під проводом лорда Кромвела боролась проти короля за свої шляхотські привілеї, на Україні вже Богдан Хмельницький разом з козацтвом і селянством боров ся **проти шляхотських привілеїв,** а за демократію, — за ту демократію, за яку нині англійський нарід став до боротьби.

А решта українського народу — **селяни таксамо боролись за демократію.** Гайдамацькі рухи українських селян проти шляхти — се була також боротьба української демократії проти шляхотської неволі.

Нарід ніколи не зрадив України. Він все боров ся за її волю і боров ся славно, а його провідники, як Хмельницький, Богун, Шевченко, Франко, таксамо боролись за волю свого народу, бо вони вийшли з народу, бо вони були сини народу, а не шляхтичі.

Не нарід, але шляхта все зраджувала Україну. Вона присягала Польщі, коли забирано Україну яко польську провінцію підчас люблинської унії. Вона переходила на римсько-католицьку релїгію; потім польщилась, а під російським панованем за царські ласки московщилась.

Власне та одинока надія „Н. Волі", що зі Скоропадським перейшла на українство, ще торік була московська, а призналася до українства аж тоді, як прості українські жовніри своєю кровю обагрили улиці Петрограду та сотками заповнили спільну жовнірську могилу.

Аж тепер вони стали Українцями і аж тепер побачила їх „Н. Воля" при сьвітлі змінчивого як політика „Н. Волі" місяця та поклала на них надію, якої не може мати в простім і темнім українськім народі.

І хоч як тяжко було „Народній Волі" побачити щонебудь доброго у простого і темного українського народу при сьвітлі місяця білолицого, то всетаки вона вспіла доглянути над Дніпром крутогорим промінї королівської корони, яку буцімто несуть Скоропадському тріє царі із запада та султан знад „золотого рога".

Як заіскрили ся промінї королівської корони Скоропадського, то „Народна Воля" навіть при сьвітлі місяця побачила, що „Скоропадський не є аж надто такий чорний, як його зразу малювали", та що **„він може тепер дати Україні демократичну конституцію в заміну за висший титул королівський".**

Отже промінї тої „королівської корони" так потрафили осліпити „Народну Волю", що вона навіть при сьвітлі місяця забула про **установчі збори України і про народний парлямент.**

Такі річи, котрі виходять з маси анальфебетів — тут ні при чім. „Народна Воля" каже, що гетьман „може тепер дати Україні демократичну конституцію в заміну за висший титул королівський".

Проста заміна — і конець! Що тут має робити темний нарід, який нині може тримати з У. Ц. Радою, а завтра з царем!

Так пише українська поступова, демократична і соціялістична ґазета із Скрентону, Па.

А все те при сьвітлі місяця білолицого.

Володимир Б. Лотоцький.

ДО ПРИХИЛЬНИКІВ УКРАЇНСЬКОЇ РАДИ.

Отсею дорогою відзиваємо ся до загалу в справі збираня жертв на Народний Фонд Української Ради.

Кожда поневолена нація організуєть ся для самооборони. Для організації є потрібна не тілько моральна, але ще більше матеріяльна поміч. Інформоване чужинців про нашу справу, оборона перед нікчемними інсинуаціями, репрезентація у Вашінгтоні, або пресове бюро — се є річи для нашого загалу необхідні. Ми видали журнал і місячник „Україна", щоби інформувати чужих про нас і поставити справу України, а головно Галичини і Буковини, ясно: що хочемо повної независимости від Австрії, Прусії і инших народів. Сі всі річи, щоби мали успіх, мусять бути піддержані загалом.

Час війни — се час жертв. Мусимо нераз відмовити собі приємностий, а навіть і конечних річий в посьвяченю для справи загальної.

Не можна нам бути байдужними, а мусимо плинути з напрямом сучасних сьвітових подій. Нам би брати примір з других народностий, що кладуть на жертвеннику вітчини майно і жите. Мусимо давати на загально американські цілі, які є нашими цілями, але й мусимо жертвувати ще осібно на себе самих. Не будьмо оспалі, а йдім вперед за гаслом демократизму: Давай, аж буде боліти!

Тому звертаємо ся до загалу з просьбою о жертви на Фонд Народний і о поперте видань Української Ради. Сподіваючи ся стократних успіхів, говоримо: „Нарід собі".

Жертви в чеках і моні ордерах, виписаних на імя: Ukrainian Council, просить ся слати на руки: Rev. John Rubynowych, Minersville, Pa.

ЗА ВИДІЛ УКРАЇНСЬКОЇ РАДИ:

о. Іван Рубинович, секретар рек. і фін.

НАША ПОЛІТИКА НА ЧУЖИНІ.

Українська політика у Злучених Державах не є політикою, а житем людий, які нічого нового ні будують, а лише руйнують се, що силою обставин витворило ся майже само собою. Хоч се погане сьвідоцтво для української іміґрації на далекій чужині, але годі таїти се, що для загальної справи не приносить найменьшої користи, але противно — шкоду.

Факти говорять самі про себе. Факти кажуть, що протягом чотирох минувших літ наша іміґрація у Злучених Держав не видала ані одного корисного для рідної справи продукту, не видала майже нічого, що могло би для старокраєвих братів послужити доказом нашої праці. Одинокий плід чотирох минувших літ, який приніс для української справи яку-таку користь, се був хиба „Український День", 21. цьвітня 1917 року, коли то по цілій сій державі збирано датки для українських жертв війни у старім краю, а котрий однак не приніс того, що повинен був принести.

Колиж в чотирох минувших роках не роблено нічого реального, то натомісць роблено богато такого, що рвало з корінем наш національний орґанізм, що напсуло богато здорової крови, що знищило найбільше богатство української іміґрації, именно— єдність. Чотири минувші роки убили нашу національну єдність, нашу солідарність в народній справі, і се лихо не дасть ся тепер вже скоро направити.

Сю політику можна схарактеризувати одним словом р о з д о р. Замісць роботи, замісць реальної політики, на американській Україні панував роздор. Роздор торощив народні нерви і роздор зробив те, що може лиш зробити. Перш усього розбито іміґрацію на ворожі табори, цьковано їх один на другого, витворювано штучні орієнтації, тягнено людий до ворожого табору, а ревних патріотів оскаржувано, що вони не служать народови... Одним приписувано невластиві заслуги, другим — непоповнені злочини. Творено орґанізації, яким наказувано робити народну роботу, а вони робили партійну роботу, а навіть особисту. Покликано до праці людий, аби вони будували іміґрацію, а вони руйнували її. Одним словом: роблено те, що не повинно ся було робити. Розвинула ся відтак боротьба, яка скінчила ся на доносах одної сторони на другу, противну сторону.

А чи тепер настало щось ліпше? Де там, — стара історія! Тепер, здаєть ся справа стоїть навіть ще гірше ніж доси. Бо доси провадженo боротьбу внутрішню, а тепер кирманичи мають в плянї робити роздор на висшу скалю, провадити політику міжнародну, політику, яка богато може зашкодити народній справі. Доси ми держали ся засади, що політику, яка відносить ся до справ цілого українського народу, можуть провадити лише люди на місци, лише люди, які знають обставини і положене справи, але не може провадити її іміґрація. Іміґрація є лише іміґрацією, і тому вона не може рішати становища українського народу в сій або в тій справі.

Сю практичну засаду української іміґрації у Злучених Державах заходять ся деякі люди подоптати. Деякі одиниці задумали тепер виступити на ширше форум і в імени іміґрації зробити такий крок, що заважить на долі цілого народу. Ми певні, що сей крок є некорисний для загально-української справи, і тому перестерігаємо тих людий, аби вони красше застановили ся над тим, що задумали робити. Нам не вільно робити нічого в імени цілого народу. Ми тепер відтяті від рідного краю і не знаємо основно всіх тамошних обставин. З огляду на се ми не можемо нічого робити такого, що належить до народу, а не до іміґрації.

СИБІРСЬКІ УКРАЇНЦІ.

Близші інформації про сибірських Українців подає швайцарська „Нає Цірхер Цайтунг", яка містить на сю тему статю швайцарського офіцира, майор Ду Бой. Майор Ду Бой каже, що одна особа, яка приїхала впрост із Сибіри до Киева, щоби там обговорити з правительством можливість тіснійшого порозуміня сибірських Українців з їх рідним краєм, дала йому отсі інформації, якими він ділить ся з читачами: У многих західно-сибірських провінціях є численні групи або кольонії Українців, яких треба числити на міліони. Сі кольонії (деякі з них є старші ніх одно століте) повстали чи то з українських іміґрантів, котрим на Україні забракло землі, якої подостатком є на Сибіри, чи то із приходців, яких давні правительства депортували на Сибір за політичні провини. Сі великі по цілій Сибіри розкинені кольонії, які ані трохи не змішали ся з тубильцями-Кіргізами, говорять українською мовою і заховали старі звичаї України. Від початку революції сибірські Українці, які остали ся дуже вірними своїй старій батьківщині, зорґанізували ся, щоби боронити свої національні інтереси. Вони позасновували свої місцеві і окружні політичні організації з Українською Центральною Радою в Омску. — Під большевицьким панованем також сибірські Українці пережили крізу. Не була вона політичного характеру, але в виді злодійств, рабунків, мордів і т. п. Се вплинуло так на відносини, що нині большевики і Українці є собі найбільшими ворогами на Сибіри. Центральна Рада в Омску і всі инші українські організації на Сибіри хочуть переправити українське населене з Сибіри на Україну. Колиж се не вдасть ся, то вони хочуть зорганізувати ся в цілком независиму кольонію і війти в порозуміне з Україною, яка боронила би їх перед сусідами. Що найважнійше є се, що вониже хочуть знати вже про нінку давну Росію і хочуть на все зірвати з большевиками. — Сибірські Українці сподівають ся, що українське правительство узнає їх територію за независиму державу. Тому вони налягають, аби Україна вислала до них своїх консулів, що є для сибірських Українців справою великої ваги. В Омску вже находить ся тепер український консул.

Деякі наші люди, як прийдуть до ресторації, дивлять ся на спис страв так, начеб хотіли вибрати собі страву, яка би їм не струїла...

Мачоха бє дитину рукою аж тоді, коли дитина хора.

ВЕЛИКА КАТАСТРОФА В КИЄВІ.

Дня 6. червня, о годині 10-ій рано страшна експльозія знищила передмісте Киева, так званий Зьвіринець, де були великі склади стрільного пороху, амуніції й инших вибухових матеріялів, які становили арсенал належачий до мінсітерства війни. До сеї пори не можливо було ще розслідити причин сеї страшної експльозії, бо місця ще не прочищувано і тому розсліджене не можливе.

Територія, яка зістала знищена, сягає 12 кільометрів в промірі, що сьвідчить про силу експльозії. На цілім сім просторі всі будівлї знищені або спалені, огороди і парки зістали знищені та завалені румовищами. Виглядає, начеб вулькан засипав їх лявою. Лиш улиці заледви виднїють і порозкидувані попалені трупи.

Сю величезну пустиню горючої руїни обставлено кордоном українського війска, куди доступ всім заборонено. Кілька тисяч душ знайшло там свою смерть, а около десять тисяч мешканців остало ся без даху над головою та цілковито зруйновані. Богато монастирів та церков тут пропало, між иншими славні історичні конвенти, як Видубицький і Троїцький. Лише з декотрих остало ся по чотири стіни та фундаменти. Двіста монахів згоріло живцем в огни. Два величаві готелі, хоч були далеко з боку, також згоріли. Около двіста подорожних та паломників погинули там; рівнож богаті збірки старинних церковних ікон, дорогої старинної посуди і вишивок національної історичної вартости пропало.

Недалеко відси знаходив ся цвинтар, на якім похоронені були жертви большевицького терору. Гроби зістали поперевертані, а памятники знищені.

Так цілий район понад Дніпро здовж зелізниці Київ-Воронїж зістав зметений неначе по навіщеню гураґану. В місті Киеві мешканців охопила паніка в часі експльозії і через кілька днів вже по експльозії нарід не міг прийти до себе.

Амуніцію та инші вибухові матеріяли розкидало по місті, де вони вибухали на улицях та ранили богато осіб.

В найблизших дільницях до Зьвіринця, пр. Нова Стройня, повилітали всі вікна, а дахи порозривали ся і позападали ся. Склепи, школи і инші публичні институції позамикано.

(„L'Ukraine").

КОНГРЕС УКРАЇНСЬКИХ АРТИСТІВ.

Конгрес українських артистів, архітектів і різьбарів відбув ся в Киеві 15. і 16. червня сего року, під проводом професора Г. В. Павлуцького. Вступне слово мав М. Антонович, голова товариства артистів. Присутними були: гетьман Скоропадський, архиепископ Алексій і міністри Василенко та Зінковський.

Голова товариства говорив довше про державну національну штуку, а М. Кульженко про положене теперішної артистичної продукції на Україні.

Конгрес поручив призначеному до того комітетови скликати другий зізд на Різдвяні сьвята, як також припоручив сему комітетови виготовити статути для орґанізації малярів і різьбарів, та випрацювати проект закона для охорони прав автора.

Конгрес зорґанізував в сали Академії Красних Штук виставу української архітектури і декоратив, як рівнож ґалерію рукотвореня образів та фотографій і красного писаня.

Виставу привитала чисельна публика. Комітет, вибраний конгресом, складаєть ся з сих осіб: професор Павлуцький, голова; Михайлів, Середа, Іщенко, Косак і пані Сосиська.

(„L'Ukraine").

АФОРИЗМИ.

Деякі люди є дволичні, а деякі навіть триличні.

Хто більше говорить, той стягає собі більше клопоту.

Дівчина скорше увірить в красу свою ніж иншої дівчини.

Не сподівай ся мягкої відповіди від твердого чоловіка.

Деревляна нога є додатком до конституції.

ОГОЛОШЕНЯ ДЛЯ ШУКАЮЧИХ РОБОТИ НАХОДЯТЬ СЯ НА 5-тій СТОРОНІ.

ДО УКРАЇНЦІВ В НЮ ЙОРКУ І ОКОЛИЦИ!

Подаєсь до загальної відомости, що

В СУБОТУ, 24. СЕРПНЯ Б. Р.

в Українськім Народнім Домі, 217-219 Іст 6. ул., Ню Йорк

відограють аматори Укр. Нар. Громади в Ню Йорку найкрасшу зі всіх драму в 5-ох діях

„ЖИДІВКА ВИХРЕСТКА"

Ів. Тобилевича.

Початок точно о год. 8. вечер.

Вступ 75, 50 і 35 ц. Гет-чек даром.

Дорогі Родимці! Чи були Ви коли на виставі драми „Жидівка Вихрестка"? Дуже малий процент з Вас скаже „так!" Але що скажуть тї, котрі ще не бачили і не чули сеї славної драми!

Се-ж, дорогі Родимці, одна з най більше вдатних штук в нашій драматичній літературі і тому звісні нашому загалови аматори Української Народної Громади, доложать всїх сил і старань, щоби вірно передати все те, чого бажає автор.

Не вистане перечитати сю драму, не вистане знати її зміст, не поможе оповідане того, хто її бачив. — Треба бачити власними очима, треба чути і переживати болючі моменти власною душею та проковтнути власну слезу.

Віримо, що труди наших аматорів оплатять ся, що Ви не позволите їм упадати на дусі, що підопрете їх в творeню Укр. Народного Театру, сього Народного Університету.

Помагаючи театрови, помагаєте собі!

99-100 **Укр. Народна Громада в Ню Йорку.**

ПОЗІР УКРАЇНЦІ І УКРАЇНКИ З НЮ ГЕВЕН І ОКОЛИЦІ!

В суботу, пополудни ДНЯ 31. СЕРПНЯ С. Р.

— відбуде ся —

ПЕРШИЙ ПАРОХІЯЛЬНИЙ ПІКНІК

В ШУЦЕН ПАРК.

Притім буде розгравка: 2 і пів дол. в золоті, бранзолєтка і 3 парасолї.

Музика першорядна.

Напитки і перекуска знаменитї.

Вступ від особи 35 цнт.

Дорогі Родимці! На пікніку ми повинні явитись всї, мов одна родина. Не лише на те аби випити і погуляти, але щоби забавитись і віддихнути сьвіжим воздухом. По довгім пятилїтним сумованю пригадаєм собі наймилїйшу рідню, наші рідноземи, широкополі лани та майові вечері. Рідну пісню, котра зливала ся зі щебетом соловійка і малої зазулї, котрої тут так довго не чуєм. Але дай Боже почути і побачити.

100-01 **Комітет церковний.**

ПОЗІР ГРОМАДО В СТ. ЛУІС І ОКОЛИЦІ! ПОЗІР!

Заходом співацького Тов. український Бандурист, відограє ся представлене в 3-ох актах

„АМЕРИКАНСЬКИЙ ШЛЯХТИЧ"

В НЕДІЛЮ, 1-го ВЕРЕСНЯ 1918

в гали церковній на Долман і Гікорі стр., Ст. Луіс, Мо.

ДІЄВІ ОСОБИ:

Іван Розвага......п. Іван Ружицький
Євка, його жінка..п-ні Олена Макара
Маруся, їх дочка..п-ні Парания Фостій
Михайло Чорний...п. Михайло Чухрай
Анна, його жінка, п-ні Анна Микитівна
Джордж Шибайголова..п. Ів. Микитів
Гриць, мол. майнер..п. Ів. Пюркевич
Василь, мол. майнер.....п. В. Бартіш
Данько, мол. майнер....п. М. Лебідь
Петро, мол. майнер.....п. Ст. Репчак
Дуня ....п-на Анна Оршуляк
Детектив ....п. Іван Кімак

Річ діє ся в малій осаді копальні угля в Пенсильванії.

Початок точно о годині 7.30 вечером.

Вступ від особи 35 і 25 цнт.

Режісер **п. Александер Сташко.**

Родимці з Ст. Луіс, Мо, і околиці! Прийдіть як найбільшим числом на се так велике представлене, котре зацікавить кождого хто лише прибуде. Не повинно бракувати нї одного з Вас, тому що дохід є призначений на нашу церков. Прийдіть а певно непожалуєте. 100

ДОПИСИ.

З PHILADELPHIA, PA.

Аматорське представлене.

До найбільшої радости тут на чужині належить, коли побачить ся щось з рідного народного житя. Коли почуємо тут свою рідну мову, побачимо свій рідний стрій, який його нарід носив, а також свою рідну штуку, неначе науку, котру зіставляють нам наші письменики, то так нам здаєть ся на серці, що ми вже не в далекій чужині, а там в наших рідних сторонах нашої любої України.

Коли ми почуємо, що десь-там має відбути ся представлене, то вже кілька днів наперед приготовлюючи ся очікуємо, щоби побачити рідну штуку. А коли сей день прийде, коли побачиш аматорів в своїх рідних строях, то ти вже не тут, а гень-там за морем, в своїх рідних сторонах.

До тих представлень належить також драма „Верховинці", написана В. Держирукою. В суботу дня 22. червня б. р. відограв сю драму Аматорський Кружок Української Громади з 23-тої ул. і Феймонт евені. Се представлене є досить трудне до вивченя звичайним робітникам, однак треба дати признане сему кружкови, котрий відограв його досить поправно. В сім представленю брало участь 31 осіб, а головні ролї відограли слїдуючі особи: Антона Ревізорчука відограв П. Максимюк. Він мав деякі хиби, однак я їх тут не подаю, бо вони не всі вийшли з його вини. Марту (маму Антона) відограла С. Кілик досить добре, тільки трохи голоснїйше треба говорити. Параню (суджену Антона) відограла А. Олїйник цілком добре. Ролю Максима Тихончука, старого Гуцула, відограв М. Туркот цілком добре, але повинен був трошки голоснїйше говорити. Ролю Прокопа, державного стрільця, відограв Г. Ґонта дуже красно. Він розвеселив публику своєю мовою. Анну (жінку Прокопа) грала Е. Кілик дуже добре. М. Мочернюк в ролї арендаря Гершка був чистий жид зі своєю вдачею і мовою. Фельдфебель С. Замулїнський грав дві ролї і обі випали поправно. За мандатора грав Н. Слободян, але зле говорив „альбовєм" і не вмів добре на память латинських слів. Комісара грав О. Чабан поправно. Слїдуючі особи мали малі ролї і відограли їх добре: офіцир И. Гайдамаха; перший леґінь і перший опришок Д. Мочернюк; другий леґінь В. Бендзяк; другий опришок І. Ленчук; третий — С. Замулїнський; четвертий—Н. Соколовський; пятий — В. Бендзяк; шестий — Д. Балабас.

Треба також сказати, що філядельфійські Українцї знають високо цінити свою штуку і працю аматорів. Людий було досить богато, хоч на дворі було горячо. Честь Вам за се!

А Ви, аматори, докладайте своїх сил і вчіть ся далї, а за тої трошки критики не гнївайте ся, бо з нею лїпше робота іде.

Учасник.

ВІДОЗВА ДО ВСІХ УКРАЇНЦІВ,

ПОХОДЯЧИХ З СІЛ РОСІЛЬНА, ГЛИБІВКА І ЛЕХІВЦІ, ПОВІТ БОГОРОДЧАНИ, ГАЛИЧИНА.

Читаючи часописи, я пильно приглядаю ся на сторінки за дописями про щиру працю наших Українців в Америцї. І мушу признати ся, що куди не зверну своїх очий, то все маю нагоду стрінути ся з дописями про працю і аґітацію в цїли збираня фондів на патріотичну цїль, чи то тут в Америцї, чи до старого краю.

Вже четвертий рік минає, як та страшна війна відтяла нас від наших любих родин і рідного краю. Страшна біда загнала нас у сьвіт, шукати красшої долї тай полекші свого дочасного добробуту. Ми нинї находимо ся в далекій сторонї, відтяті від рідних широких ланів, зелених лугів, від пахучих цьвітів та від сьвіжого і здорового воздуха. Ми з заложеними руками чекаємо тої щасливої хвилї, коли та люта війна скінчить ся. А тодї будемо вертати до наших рідних сїл без найменьшої заслуги для наших братів. Чиж не сором буде для нас, коли поспитають наші рідні братя і сестри, що ми придбали на чужинї для рідного краю через час війни?

Чесні Братя і Сестри! До Вас я відношу ся з просьбою: Не чекаймо з заложеними руками, але возьмім ся до працї таки зараз! Не кажім, що нам вже запізно, бо лїпше пізно ніж нїколи. Чесні Братя і Сестри! Таж нас буде кількасот членів з висше згаданих сїл, тут в Америцї, замешканих в Джерзи Сіти і по инших містах. Колиб з нас кожде дало по доляровi, то вже би було кількасот долярів. Тож, Братя і Сестри, прошу заінтересувати ся тою справою, як найскорше скликати мітінґ і вибрати відповідний комітет, щоби занив ся збіркою, котра для нас є конечно потрібна. Я думаю, що кожде з нас по війнї схоче вертати до рідного краю, тож нам треба подбати за него. Чиж ми, Братя і Сестри, малиб забути про свій рідний край і про свою церковцю, котра в теперішнім часї зістала зруйнована нашими ворогами? Тому, Братя і Сестри з висше згаданих сїл, я до Вас кличу і прошу Вас: станьмо всї як один на поміч нашій церковцї у рідним краю. І вже від нинї берім ся до дїла, поки ми ще всї в купі, поки нас доля не розлучила, так як колись нас тут зігнала. Вже найпізнїйший час, аби ми дїлом, а не словом, показали любов і працю для нашого рідного краю.

З братським поздоровленем,

Николай Демків.

ЯКИЙ БУВ ПЕРШИЙ ВЕЛИКИЙ КАМІННИЙ БУДИНОК.

Від часу, як чоловік навчив ся уживати каміня до будови, а навіть робити собі штучний камінь, чи цеглу, зачав він також брати ся до будови великих будівель. Сї старинні будівлї є такі прекрасні, що в нічім не уступають великанським будинкам новійших часів.

Кождий з учених людий годить ся на се, що найкрасша будівля старинна давно перед різдвом Христа була Партенон, яка в цїлости була збудована з білого мармору, а якої різьби вийшли спід долота найбільшого грецького різьбара, Фідія. Так отже коли говоримо про красу людських великих камінних будівель, то мусимо памятати, що вони насамперед повстали в Грецїї.

„ЕСТЬ ДВА БОЛЬШИХЪ ДУРАКА, КАПИТАНЕ, НА СВѢТѢ — КИТАЙ И РОССІЯ".

Таку новину приніс моряк від одного Китайця в Шангаю. „Є два великі дурні на сьвіті — казав „капітанови" Китаєць — „Китай і Росія". Вже сім лїт бють ся північний і полудневий брати — частини Китаю, і коли край сїй боротьбі народоправних републиканців півдня із диктаторами півночи буде, не вгадати. Так переходить революція по країнах, де гуща людий — народи темні, голі й босі. З революції вийшов заколот, иник ковалїв Ленїна і Троцького і всього кодла бісів і нікчемних книжників та дурних фарисеїв застарілого необачного нужденного й неісторичного комуністичного універзалу Маркса й Енґельса та комуни нещасного затурканого паризького робітництва року 1871. Не втічете ви, гроби побілені, кодло гадюче, гніву і пімсти людської, проклонів усього чесного праведного громадянства. Гидота, воістину настала мерзота спустїня. Закрийте-ж, заслоніть габою сорому своє зьвіриче дикунське в своїй затурканости лице і хоч на одну мить, сатано, покайте ся. Каїни, як ви можете ще дивити ся в очи щирим трудовникам своєї вітчини і всім уболїваючим за пригоди і необмежене необачне бурене первопідвалин громадського ладу і закона, які вивели, викохали і вивили всьому сьвітови ви, чудні максималісти („большевики") і баламути комуністи. Орґанізація споживальників - салдатні, що розвіяла і розтринькала людське добро, гурт здирщиків, розбишак, розбійників, прийміть же до-віку тавро запеклих ворогів народу, навісних обманщиків його, еспанських буґаїв, яких тореадори (бойцї) — німота, подратували до млости. Ідїть, проклятї, в огонь вічний, наготовлений дияволови і слугам його.

Так у нетри і пущі в чаді і дурмані зайшов і забив ся соціялізм російського тямку і змісту, застарілий інтернаціоналізм 60-тих років видани кону... ністичного універзалу Марксом. Занесли були інтернаціонал на російську варварську землю „чернопередѣльцы", соціяльні демократи і поросла з того насіня новітня пугачовщина-споживальна комуна салдатні, „робітничо-селянська република", бо народи Росії XX. століття недалеко втекли осьвітою і добростию народу і війска Пугачева-старо-обрядця XVIII. століття, що ділив майно панів і городян, різав їх і вимагав прав не голити бороду.

Прийдеть ся російським соціялістам добре розжувати свій наївний необачний інтернаціоналізм, оглядаючись на своїх людий, їх вдачу, на свою історію, на своє господарство. Все брали з модою: дамствовбранє з Парижа, інтелїґенція — вчені — думки і потреби чужого хазяйства й історії: з Франції, часом з Англії, а найбільше з Німеччини. Правдою є, що мода на інтернаціоналізм, на братерство, згоду і „мир у человіцїх" на соціялізм і комунізм минула ся. В сю ще одежу будуть убиратись по слободах, місточках і на провінції, але культурні верстви остро відмежують ся від пролетарського сьвітогляду. Кождий стан людий, люди кождого окремого заробітку й інтересу мати-муть свій сьвітогляд, свою програму, своїх борців і трудовників учених. І дуже добре: требаж, бий вас сила божа, держати ся своеї землі, вигоди свого заробітку, інтересу свого громадського становища. А всім нам, як і німоті і Японцям, потрібний розвиток, висока осьвіта, обовязкова шкільна наука 8 до 9 годин. На сьвіті тепер бють ся народи, торгують гурти людий, купляють щось і продають усі. Отже потрібно, щоб кожде діло робило ся як найрозумнїйше, швидше, дешевше, красше. А тепер нї хліборобство, нї конторське діло, нї земське, нї машинне, нї газетне, нї державне, нї військове, нї лікарське не можуть бути впорядковані до пуття темними людьми або нахабами, недоуками комісарями.

Прийдеть ся насамперед інтелїґенції, а потім і всьому народови, відхаснутись від необачного інтернаціоналїзму і пристати до національного відродженя — знайти самих себе, вивчити, намацати і загоїти свої потреби, самих себе глядїти, стати патріотами і забути „мир без анексій і контрибуцій", „мир хатам і війна палатам". І пролетаріят фізичної працї і доси нужденний на осьвічених людий засуджений на довгий вік бути самітним без усякої помочи не тільки тямущої інтелїґенції, але навіть студентів і гімназістів і всього хоч каплю культурного людства. І сам нарід темний і затурканий загубив усякий кредит. Усяке вже тямуще пристане до думки, що „не в силї бог, а в правдї", що не в народї і в революції істина і правда, а в культурі, в осьвіті, еволюції, в інтелїґенції. Істина не на мітінґах, а в школі, університетї; не в моді, російськім соціялізмі, інтернаціоналї, а в докладнім щирім невтомнім вивченю вченими людьми кождого заробітку, кождого стану і класи, виробленю ними своїх сьвітоглядів згідно з своїм інтересом. Правда не в необмеженій „боротьбі клас", а в захисті своєї вітчини від сусідів, що ніколи не зречуть ся вигоди від своєї висшої культури і більшої сили. Нехай живе патріотизм, культура!

Дим. Киворіб.

(„Українець на Зеленому Клині", ч. 36, з 9. червня 1918).

ПОВІДОМЛЕНЄ.

Подаєсь до відома головній старшині, що засідане Січової Організації відбудесь дня 25. серпня с. р. в Укр. Народнім Домі, під ч. 217-219 І. 6-та улиця в Ню Йорку, о год. 9-тій рано з слідуючим порядком:

1) Звіт Січової старшини.
2) Справа Січового органу.
3) Справа поширеня Січового руху в Америці.
4) Справа головного Січового здвига на рік 1919.
5) Внесеня і дискусії.
6) Замкнене засідания.

П. Задорецький, отаман.
И. Шаровський, писар.
96-01

ВІД УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ ГРОМАДИ В НЮ ЙОРКУ.

Подаєсь до відома всім представителям відділів Укр. Нар. Громади в Ню Йорку, що **півpічні збори Загальної Громадської Ради** відбудуть ся в четвер 22-го серпня (авґуста) в Укр. Народнім Домі. 98-100

Як звісно, що на тих зборах буде полагоджуватись богато дуже важних справ, тому всі зобовязані явитись на час.

Збори зачнуть ся точно о годині 8-мій вечер.

Неявивший ся представитель свого відділу буде усунений.

П. Задорецький, предс.,
Д. Шагай, секр. рекорд.

ПОСМЕРТНІ ВІСТИ.

Хомик Василь член від. 38. Вступив до У. Н. Союза 30. червня 1917. Походив з Турки над Стрием, Галичина. Помер дня 27. липня 1918.

Фарійон Антін, член від. 103. Вступив до У. Н. Союза 28. лютого 1917. Походив з села Богатківці, пов. Підгайці, Галичина. Помер дня 19. липня 1918.

Сквір Андрій, член від. 186. Вступив до У. Н. Союза 10. січня 1898. Походив з села Кремпна, пов. Ясло, Галичина. Помер дня 29. червня 1918.

Савольський Александер, член від. 209. Вступив до У. Н. Союза 26. вересня 1911. Походив з села Бережниця, пов. Ліско, Галичина. Помер дня 21. липня 1918.

Михайло Василь, член від. 288. Вступив до У. Н. Союза 29. цьвітня 1913. Походив з села Озерянка, пов. Зборів, Галичина. Помер дня 5. липня 1918.

Пудик Василь, член від. 338. Вступив до У. Н. Союза 30. падолиста 1912. Походив з села Коростенко, пов. Коросно, Галичина. Помер дня 26. липня 1918.

В. І. П.

ПОЗІР! ПІТСБУРҐ, ПА. ПОЗІР!

ЗАХОДОМ ТОВАРИСТВА „УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА"
відбуде ся
В НЕДІЛЮ, ДНЯ 1-го ВЕРЕСНЯ 1918 Р.
в парафіяльній гали, при 7-ій улиці, С. С. Пітсбурґ, Па.
В ПАМЯТЬ ІВАНА ФРАНКА

ВЕЛИЧАВИЙ КОНЦЕРТ

Початок точно о годині 7.30 вечер.
Чистий дохід на будову Українського Народного Дому.

ПРОГРАМА:

ЧАСТЬ І.

1. Вступне слово .... о. Е. Сидорик
2. „The Star Spangled Banner" .... хор мішаний
3. Кописький Лисенко: „Боже великий єдиний" .... хор мішаний
4. Франко: „Наймит", деклямація .... п-ні М. Урбан
5. Шашкевич-Вербицький: „Не чужого ми бажаєм", дуєт .... п-ні Т. Онишків і п-ні П. Яц
6. Шевченко-Воробкевич: „Думи мої" .... хор мішаний
7. Шевченко-Лисенко: „Ой Дніпре, мій Дніпре", сольо барітон .... п. В. Малієвич
8. Франко: „Розвивай ся ти високий дубе", деклямація .... п-на М. Будник
9. Копиcько-Ніжанковський: „Люблю дивитись", дуєт .... п. Іван Ганик і п. В. Малієвич
10. Франко-І. Г.: „Даремне пісне" .... хор мішаний

ЧАСТЬ ІІ.

11. Відчит: Про житє і діяльність Івана Франка .... п. Лука Винтух
12. Шевченко-Воробкевич: „Ой чого ти почорніло" .... хор мішаний
13. Лепкий: „В сьвіт за очи", деклямація .... п. Іван Яц
14. Федкович-Ніжанковський: „Гуляли" .... хор мішаний
15. Шевченко-Бонковський: „Карі очі", сольо сопран .... п-ні Т. Онишків
16. Воробкевич: „Зазвенімо" .... хор мужеський
17. „Де ти бродиш, моя доле", дуєт .... п. Горошко і п. А. Винтух
18. „Ой вербо, вербо" .... хор мішаний
19. Франко: „Пробуди ся, встань народе", деклямація .... п-на А. Костишак
20. „Козаченьку куди йдеш" .... хор мішаний
21. Закінчене: „Вже воскресла Україна" .... хор мішаний

Всі соля і дуети відспіває ся в супроводі фортепяна. Всі хорові пісні виконає хор Тов. „Українська Громада". — Діріґент хору: Іван Ганик.

Чесний український загал з Пітсбурґа і околиці, отсим запрошуєть ся до ласкавої участи. 100-01

ДАДУТЬ СОБІ САМІ РАДУ.

Поки був здоровий циган, то був, але і він вкінци заслаб і то неабияк. Думаючи отже, що небаром умре, він наспрашав чимало хрещеного мира — сусідів, кумів та знакомих. Наспрашав тай зачав прощати ся та говорити:

— Панове ґазди і ви чесні люди! Запросив я вас, аби ще з вами побачити ся, та наговорити ся, та попросити вас о одну річ, щобисьте зробили мені одну християнську прислугу.

— Добре, цигане, кажи, — говорять люди. — Будемо могли, так і послужимо тобі.

— Хочу я вас просити, панове ґазди, — почав дальше циган — щобисьте заопікували ся моїми дітьми. Коли я умру, то не гоніть їх від себе, не бийте, а нехай вам здаєть ся, що циганська дитина, то ваша дитина і що ви для неї не чужі, але рідні її цигани. Будьте їх опікунами, панове ґазди, а я в небі вам того не забуду.

— Чому ні, — кажуть люди — адже ж ми по нитці і твоїм дітям сорочки; ми по крупі і твоїм дітям каша.

Втішив ся циган, а щоби ще і за житя подякувати громаді як слід, закликає він семилітного свого синка, Романа, дає йому 10 центів і каже:

— Пійди, синку, та принеси горівки, нехай я ще хоч краплиночку горівки покушаю разом з панами ґаздами; нехай мені ще здаєть ся, що я з ними забавляю ся.

Пійшов циганчук до коршми і став коло стола. А в жидівських столах бували шпарки, якими жид кидав гроші до шуфляди, коли не треба видавати. Побачив циганчук ту шпарку і зараз спробував, чи гріш туди влізеть ся.

Пробує, аж гріш якось нехотячи упав до середини.

Циганчук давай тоді плакати; плаче, аж заходить ся.

— Що з тобою — питає Жид — чого ти плачеш?

— Тато дав мені ринського, щоби я купив отту фляшку горівки, тютюну, а решту щобисьте видали, а я не хотячи кинув ті гроші в ту шпарку.

Подивив ся жид до шуфляди і справді здалось йому, що бачить між грішми якийсь невідомий йому ринський. Дав отже горівки, тютюну, решту видав з ринського і хлопець пійшов.

Приходить він до дому і каже:

— Тату! Ось фляшка горівки, ось тютюн, а ось ще приніс решту.

— Як решту?

— А з тих 10 центів, що ви мені дали.

І циганчук розказав все, що стало ся.

Задумав ся циган, а потім сказав до людий:

— Дякую вам, люди добрі, за добру вашу волю, але можете йти собі до дому, бо я виджу, що моїм дітям опікунів не треба. Вони й без вас дадуть собі раду на сьвіті, хутше ніж з вами.

ЧОСНИК ПРИЧИНОЮ ДОВГОВІЧНОСТИ.

Загально вірять, що причиною здоровля і довговічности Болгар є уживане ними чоснику, що має дезинфекційні прикмети, помагає травленю і ділає корисно на кишкові проводи.

СТРАШНА СМЕРТЬ ЦАРЯ ОЛЕКСАНДРА II.

Недавно розстріляно в Росії царя Николу II. Не від річи буде тут пригадати подробиці про страшну смерть діда царя Николи, царя Олександра II, званого „цар Асвободітель". Про сі подробиці оповідає фершал Олександра, Коген, в „Історическім Вестніку".

В неділю дня 1. марта 1881 р. — пише Коген, — я обняв денну службу около 2-гої години пополудни. Я сидів якраз в товаристві д-ра Маркуса при чаю, коли з царських апартаментів впав до нашої кімнати льокай і крикнув з жахом:

— Ратунку! Цареви урвало ногу!

Мені стало страшно жалко і здавало ся мені, що в мене вдарив грім. По хвилі я опамятав ся, вхопив шкатулку з приборами і пігнав до покою царя.

Цар лежав на ліжку зараз коло бюрка, в своїм кабінеті.

Був зовсім непритомний, обидві ноги мав страшно покалічені і формально купав ся в своїй крови.

Я натиснув артерію лівої ноги, др. Маркус зробив тесаме з правою. Правою рукою скроплював я зимною водою чоло смертельно раненого і обмивав йому лице з крови. Опісля дав я йому понюхати сальміяк, а до затиснених уст впустив кілька крапель бельоріину.

По 20 хвилях почав Олександер тяжко віддихати і наконець застогнав. Я думав, що зачне говорити. Пульс був дуже слабий і бив ледви чутно; серце майже перестало бити.

Др. Маркус заявив, що йому зробило ся недобре, і вийшов з кімнати.

Притиснув я отже артерію обох ніг, бо хотів загамувати кров, що бризкала мені аж до лиця.

Небавком наспілі лікарі Круґльовський і Дворашін; послідний пійшов зараз по прибори, потрібні до ампутації. Круґльовський скропив голову царя зимною водою і дав йому до вдиханя кисень.

Ложе вмираючого окружила родина; коло голови стояла заплакана жінка й сини. Близша двірська служба найшла ся тут також в комплеті. Все плакало, а жінка наслідника престола, теперішна цариця вдова, Марія Федоровна, попала в якийсь стан божевіля.

Справді! Вид сього живого покровавленого трупа був відражаючий.

В других 20 хвилях ввійшов до покою вмираючого проф. Баткін, проф. Богданськии та прибічний лікар Ґаловін.

Ноги царя представляли одну страшну масу, лице збризкане кровю, ліве око вибите.

Небавом надійшов Бошанов, царський сповідник.

Олександер відчинив очи і в останне запричащав ся. Його очи зайшли імлою; всі повклякали і почали плакати.

Проф. Баткін сповістив, що цар не жиє.

Коло 4-тої години явив ся проф. Грубер, аби забальсамувати останки забитого.

Тільки слів фершала Когена.

Царя Олександра II. вбито бомбою, киненою революціонерами під його карету в хвилі, коли самодержавець вертав з церкви до своєї палати. Бомбу кинув Рисаков, котрого зловлено разом з товаришами і повішено на шибеници.

Перше треба за сани постаратись, а потім аж за дзвінки.

Хто цьвях аж до головки забе, не може потім капелюх на него повісити.

Наші слова роблять нам більше ворогів ніж наші діла.

В малім горшку скорше кипить ніж у великім.

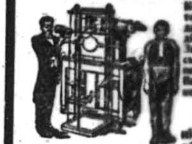
РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Отсим подаєть ся до відома членам братства св. Василія, від. 339, що місячний мітинґ відбудеть ся в неділю, 25. серпня б. р., о годині 1-шій пополудни, у звичайній гали під числом 822 Н. Франклін стр. На сей мітинґ запрошуєть ся всіх членів, щоби численно явили ся, бо є важні справи до полагодження. І просить ся ласкаво довгуючих членів, аби прийшли на мітинґ і вирівнали свої вкладки, бо пізнійше щоби член не нарікав на уряд, хиба сам на себе. На мітинґу будеть ся принимати нових членів до братства і до У. Н. Союза після статута. — І. Сорока, предс.; В. Шмідин, кас.; О. Дьорка, секр.

СКРЕНТОН, ПА. Бр. св. Володимира, від. 162, повідомляє всіх своїх членів, що місячний мітинґ відбудеть ся в неділю, 25. серпня, зараз по Службі Божій, в гали церкови й. Просить ся всіх членів, аби явили ся на мітинґу. — І. Василиків, предс.; В. Горійовський, секр.

ВОЄННІ ВІСТИ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on August 21, 1918 as required by the Act of October 6, 1917).

(Продовжене зі стор. 1-шої).

В ЯПОНІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on August 21, 1918 as required by the Act of October 6, 1917).

ГРІЗНІ ЗАВОРУШЕНЯ В ЯПОНІЇ.

200 осіб убитих, знищено богато палат міліонерів.

ВАШІНГТОН, 19. серпня. — **Положенє, яке викликали голодові заворушеня по містах цілої Японії, є так грізне, що японське правительство заборонило оголошувати якінебудь вісти про заворушеня,** як се доносить телеграма з Токіо, яку одержано нині в департаменті загр. справ.

Дотеперішні хоч скупі вісти доносять, **що в заворушенях згинуло вже поверх 200 осіб та що заворушеня прибирають щораз більше політичний характер.**

Неурядові вісти, доносячи про заворушеня, подають, що до них причинила ся чимало аґітація зі сторони Німців.

В японськім парляменті є вже від давна сильна опозиція супроти теперішного правительства, на чолі котрого стоїть ґен. Теравчі, бувший ґовернор Кореї. Теперішне правительство є найменьше популярним від часу проголошеня конституції в Японії.

Серед Японців є сильний настрій проти співучасти Японії у війні. Деякі партії сильно противили ся інтервенції на Сибіри. Противні знова партії бачили одинокий ратунок для удержаня правительства ґен. Теравчі в активній участи Японії у війні.

Особи, які є добре обзнакомлені з відносинами в Японії, висказують переконанє, **що заворушеня є протестом проти співучасти Японії у війні, а справа поживи послужила лише провідникам опозиції за заслонене властивої цілі.**

Заворушеня прибирають грізні розміри.

ЛОНДОН, 19. серпня. — „Японські „рижові" заворушеня є одними з найбільших проти конституційної власти", як се доносить кореспондент з Тієнтсіну до Ексчендж Телеґраф. „Ворохобники уживають крайних средств, як бомб і підпалу".

Навіть в корабельній стациї прийшло до ворохобні.

Заворушенє обіймає цілий край неначе огонь. Товпа палить міліонерські палати і кидає бомби. Заведено дуже строгу цензуру помимо протесту зі сторони преси, яка в зарядженю правительства добачає насильство свободи слова, запорученої конституцією.

В Токіо поліція уживає оружа. Не лише убогі кляси, але й середні беруть чинну участь в заворушенях.

В місті Нагоя 30.000 підняло ворохобню. В многих містах покликано війско, яке стріляло до ворохобників.

В місті Кобе, в якім находять ся великі склади рижу, товпа спалила богато фабрик, домів і складів з рижом.

Японські війска заняли Николаєвск.

ЛОНДОН, 29. серпня. — **Японські війска висіли нині в пристани Николаєвску, щоби дати охорону горожанами з держав аліянтів,** як се доносить нинішний урядовий звіт з Тієнтсіну.

(Николаєвск лежить недалеко устя ріки Амура, 750 миль на північ від Владивостока).

Японці здержали транспорти свої хвійск.

ПЕКІН, 19. серпня. — **Дальше транспортоване японських війск з Чанґ-Чун мукденсько-харбінською зелізницию зістало зержане з причини домаганя Японців, щоби східна хінська зелізниця находила ся під вартою і контролию японського війска.**

Хінське правительство, маючи за собою поперте зі сторони представників держав аліянтів, не згодило ся на те, щоби Японія взяла сю зелізницю під свою контролю.

В НІМЕЧЧИНІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on August 21, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

„Мирова" офензива центральних держав.

ЛОНДОН, 19. серпня. — **На останній конференції в німецькій головній кватирі дискутували оба цісарі, Вільгельм і Карло, над справою „мира перед Різдвом",** як се доносить телеграма з Амстердаму.

Такий звіт мав бути оголошений в німецькій пресі. Ціль такого кроку має психольоґічне значінє. Коли іменно аліянти відкинуть мирове предложенє центральних держав, легко буде переконати німецький нарід, що аліянтам розходить ся о знищене центральних держав.

Німецькі часописи подають, що між предложеними услівями мира находить ся також опорожнене Бельгії.

В АВСТРО-УГОРЩИНІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on August 21, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

Утворене одноцільної німецько-австро-угорської армії.

АМСТЕРДАМ, 19. серпня. — На конференції, яка недавно відбула ся в головній німецькій кватирі, порішено між иншими також **зцентралізувати німецькі і австро-угорські війска під одним німецьким комендантом.**

Також і Турків та Болгарів запрошено, щоби згодили ся на сей плян і до нього приступили.

Арх. Йосиф наслідником Гецендорфа.

АМСТЕРДАМ, 19. серпня. — Архикнязь Йосиф обіймив головну команду над групою армій на ґірськім італійськім фронті на місце полевого маршалка Гецендорфа, як се доносить урядова телеграма з Будапешту.

Поголоска про уступлене Гецендорфа часто повторяла ся після останної невдачної офензиви Австрійців. Сподіють ся, що іменоване арх. Йосифа стоїть в злуці з відновленем воєнних операцій, яких небаром треба надіяти ся на італійськім фронті.

В ПОЛЬЩІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on August 21, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

Вибір польського короля мусить бути згідний з інтересами центральних держав.

АМСТЕРДАМ, 20. серпня. — З причини великого числа справ, які мали бути полагоджені на останній конференції німецького і австрійського цісарів, годі було над кождою справою перевести подрібну дискусію, як се доносить „Фремденблят". Тому, пише дальше часопись, обговорено лише головні підстави, на підставі котрих має оперти ся будуче становище обох держав.

„Тесаме відносить ся і до польського питаня, — доносить дальше „Фремденблят" — і віденський загал годить ся з правительством, щоби польський нарід співділав при будові нової польської держави."

Часопись заявляє, що вправді Польща має порішити при помочи голосованя вибір короля, але сей вибір мусить бути згідний з „житєвими інтересами Австро-Угорщини і Німеччини".

Напад на німецького шефа поліції у Варшаві.

ЛОНДОН, 19. серпня. — Двоє людий убито і богато мешканців опустило Варшаву після того, як кинено бомбу на шефа німецької тайної поліції, як се доносить нинішна телеграма до „Ексчендж Телеґраф".

Німецькі військові патрулї звели боротьбу зі заговірниками, убиваючи двох з поміж них. Богато инших утікло.

Патрулї на місті скріплено. Заряджено масові арештованя.

Увязнених Поляків обжаловують, що вони стоять в змові з бувшим командантом польського леґіону, Пілсудским.

Заворушеня в Польщі.

ВАШІНГТОН, 20. серпня. — Телеграми зі Швайцарії доносять, **що у Варшаві прийшло до поважних заворушень.** Німецькі патрулї заповнили улиці польської столиці. Богато осіб увязнено. Таксамо в Лодзі і Плоцку переведено по домах численні ревізії і арештовано богато осіб. Німецькі власти стежать за членами польської тайної військової організації.

Бразилія за независимостию Польщі.

РІО ЖАНЕЙРО, 18. серпня. — Аліянти візвали Бразилію, щоби вона заявила своє становище в справі відбудованя независимої Польщі, яке має бути одним з услівій мира.

Бразилійський міністер загр. справ заявив, що дотично свободи Польщі не може бути двох гадок. Бразилія не видить иншої дороги в тій справі як дорогу, яку аліянти вибрали.

НА КАВКАЗІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on August 21, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

Голосоване на Закавказю в користь Туреччини.

АМСТЕРДАМ, 20. серпня. — Члени депутації з провінцій Карс, Батум і Ардаган, які творили російську Вірменію і Закавказє, повідомили турецького премієра, як се доносить телеграма з Царгороду, що загальне голосоване (референдум), яке було переведене в тих провінціях, дало переважаючу більшість голосів в користь Туреччини.

Турецький премієр заявив делегатам, що турецьке правительство прискорить формальности щодо поновного прилученя сих провінцій до турецької держави.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Український военний комітет в Ню Йорку.

Доносять нам з Ню Йорку, що там 2-го серпня завязано Український Комітет Военної Служби (Ukrainian War Service Committee), в склад котрого входять: о. М. Підгорецький, предсїдатель; Петро Задорецький, заступник предсїдателя; др. Кирило Д. Білик, заступник предсїдателя; Онуфрей Савицький, фінансовий секретар; Дмитро Шагай, рекордовий секр; Іван Лазорчик, касієр; Іван Мулярчук, заступник касієра. До ширшого комітету належать всї предсїдателї, секретарі і касієри всїх українських Товариств в Ню Йорку.

Задачию комітету є поширювати продажу военно-щадничих марок і попирати инші акції, які є потрібні для корисного провадженя війни.

Між православними.

Боротьба між православними у Злучених Державах починає прибирати широкі розміри. До боротьби стає дві партії, одна радикальна, слабша, а друга консервативна, сильнійша. Провідником лївої групи є протоєрей Володимир В. Александров, який домагаєть ся усуненя теперішного голови православної місії в Америці, єпископа Александра Немоловського. Протоєрей Александров каже, що часи зміняють ся, тому і устрій православної церкви мусить змінити ся. Він домагаєть ся скликаня православного собору, який вибрав би голову православної місії. Теперішний епископ Александер перебрав церковну власть з рук архиепископа Євдокіма Мещерського, іменованого бувшим царем Николаєм II. З огляду однак на се, що тепер є вже такі часи, що нарід вибирає собі своїх провідників, тому треба, щоб нарід вибрав собі також свого духовного провідника. Та виказуєть ся, що опозиція є заслаба, бо епископ Александер має за собою більшість духовенства, яке протестує проти протоєрея Александрова за його нельояльний супроти церкви виступ. Довідуємо ся, що огайська православна дієцезія вислала власне такий протест. В протестї говорить ся, що в рядах опозиційників є кілька екскомунікованих сьвящеників, які без дозволу церковних властий мішають ся в церковні справи. Та опозиция бореть ся завзято і деякі висказують надію, що вона остаточно побідить.

Справа вивласненя міських зелізниць в Шікаґо.

Міська рада шікаґовська обговорювала недавно справу вивласненя всїх зелїзниць у Шікаґо, в той спосіб, аби їх не відкуплювати відразу від теперішних властителїв, але і не сконфіскувати, лише дати їх під заряд девятьох кураторів. Вони мали би цілковиту і виключну контролю над зелізницями і кождого року здавали би звіт. Часть річного доходу місто призначило би давним властителям сих зелїзниць, а решту вкладало би до своєї каси. Сей проект, хоч принятий міською радою, буде даний ще під голосоване мешканців, і коли буде дві третих голосів за проектом, всї шікаґовські трамваї, елевейтри і собвеї перейдуть під контролю міста.

2.000 чужинців в таборі Лі, в Петерсбурґ, Вірджінія, зложило присягу, що будуть вірними жовнірами і горожанами Злучених Держав.

В Ню Йорку арештовано 38-лїтного Василя Кисїля, зпід числа 282 Іст 11-тої улиці. Михайло Кобилянський, зпід числа 421 Іст 6-тої улиці, доніс полїцаєви, що Кисїль мав висказати в Томпкінс Сквер парку нельояльний вислів.

Продукція угля. — Урядовий звіт виказує, що протягом липня 1918 року у Злучених Державах видобуто 7,084.775 тон твердого угля. Сей рекорд побиває продукція з марта 1918 року, коли то видобуто було 7,110.950 тон. Супроти червня 1918 року липень стоїть дуже високо, бо в червни видобуто було лише 6.867.669 тон.

Коли судія в Куней Айленд, Н. Й., казав, аби Ґусі Фелїно заплатила 25 долярів кари за се, що без дозволу провадила лазню, вона витягнула зза пазухи хустину і відрахувала йому 2.500 центів...

В Дітройт, Міш., є около 2.400 ріжних фабрик, в яких працює 230.000 робітників.

Боротьба о публичну власність.

Небаром в Сиракюз, Н. Й., зберуть ся на наради майори всїх міст в нюйорськім стейтї. На сї наради деякі інтересовані круги чекають з великою нетерпеливостию. Мають вони порішити важну справу, іменно вивласненє всїх маєтків в стейтї. Майор Волтер Стон із Сиракюз, президент союза майорів, каже, що союз почне завзяту боротьбу в тім напрямі. Він має на думці покликати до житя комітет, який заняв би ся виготовленем проекту вивласненя, який то проект мають ся внести на слїдуючій сесії соймý. Справа йде о се, щоби всї зелїзниці і всї фабрики в данім місті належали до міста, а не до приватних людий чи компаний, як се практикуєть ся днесь.

Проти большевизму.

Минувшого тижня в Ню Йорку відбули ся наради видатнїйших нюйорських банкирів, в яких взяв участь також Самуіл Ґомперс, предсїдатель Американської Федерації Праці, який тепер готовить ся до відїзду на робітничу конференцію в Лондонї. Наради мали на цїли обговорити можливі способи для боротьби проти большевизму у Злучених Державах. Обговорених способів не подаю до загальної відомости, але сказано лише, що таку тему обговорювано.

Циркуляція гроший.

Звіт міністерства фінансів виказує, що під теперішну пору Злучених Державах в обігу є 5.559,000.000 долярів, паперових срібних і золотих. Поділивши сю суму на кожду особу в сій державі, припадає на кождого $52.44. Се найбільша циркуляція гроший в історії сеї держави.

В Нюарку, Н. Дж., на подвірю фабрики при 292 Гелзей улици найдено трупа Петра Рошка, з Плейнфілд, Н. Дж. Рошко, який мешкав під ч. 218 Плейнфілд евені, вибрав ся минувшої суботи до Морріс Плейнс, до шпиталю, де перебувала його хора жінка. Коли в суботу в ночи він не повернув домів, його брат дав знати на полїцію. Поліція знайшла трупа.

Дирекція телеґрафів ухвалила 10% підвишки телеграфічним робітникам.

Фаєрмани в Трой, Н. Й., домагають ся 300 долярів річної підвишки. Тепер вони побирають 900 долярів річно.

Один лїкар в Ню Йорку, на імя Вальдо Вітней, мусить заплатить Джанови Байтельманови 30.000 долярів за се, що без його дозволу перевів на його жінці операцію, від чого жінка померла.

Дітройт має тепер 800.000 мешканців.

Помер в 147 році житя.

Минувшого тижня в шпиталі Белвю в Ню Йорку помер старий Мурин, який перед смертию признав ся, що жив 147 лїт. Ся його заява дуже здивувала лїкарів і вони розпитували його дещо з історії про часи муринської недолї в Америці. Мурин, на імя Вілїям Масіос, відповідав лїкарям на всї їх запити. Він родив ся 1771 року в Річмонд, Вірджінія. Помер на удар серця.

Звіт міністерства праці виказує, що мука потаніла о 17%, а хліб подорожів о 2%.

В Рочестер, Н. Й., замкнуть 28. серпня більше ніж сто салунів. Федеральний прокуратор видав розпорядженє замкнути всї салуни на пів-милевім просторі довкола військових бараків і військової школи. Розпорядженє дїткнє цїлу долину міста.

Доходи з лісів. За фіскальний рік 1918 ліси принесли Злученим Державам 3,574.000 долярів чистого доходу.

Їзда трамваєм в Олбани, Трой, Когус, Вотервліт, Ренсселер (Н. Й.) і в доокличних місцевостях коштує від минувшого понедїлка 6 центів.

ЗАГАЛЬНІ ВІСТИ.

Альзація і Льотаринґія.

Джан Вір, бувший директор американської сталевої спілки, виголошуючи реферат в Тан (Альзації), сказав, що Альзація і Льотаринґія мусять належати до Франції, бо за се Злучені Держави виступили до війни. Він говорив: „В половині 19-го столїтя Німеччина відірвала Альзацію і Льотаринґію від Франції. Привернене сих провінцій є конечне. Се привернене є для нас, Американців одним із символїчних мотивів, за які Злучені Держави виступили до війни."

Відносини між Хінами і Ватиканом.

Недавно тому телеграми донесли, що хінське правительство задумало війти в дипльоматичні зносини з Ватиканом. Хіни мали вислати до Ватикану свого посла, а папа мав вислати до Хін свого. Проти сього однак запротестувало французьке правительство, кажучи, що договір з 1857 року признав французький протекторат над хінськими католиками. З огляду на сей протест хінське правительство завернуло свого посла, який вже находив ся в Мадриді.

Населенє Польщі, як подають телеграми, зменьшило ся протягом чотирох лїт о 3,500.000 душ. Перед війною воно виносило 14.000.000, а тепер лише 10,500.000.

Московські жнива. — Московське правительство оповіщає: зі всїх сторін Росії надходять вісти про жнива. В деяких сторонах вже почато жати збіжа. Жнива переводять місцеві комітети і робота йде в повнім порядку. Стан збіжа є надсподіваний.

Убийник Мірбаха Блюмкін і його спільник Попов, ліві члени партії соціялістів революціонерів, розстріляні у Москві на приказ большевицького правительства.

Турецькі соціялісти відбули конференцію в Москві і ухвалили вести пропаґанду за турецькою републикою.

Жовта фебра в Ґватемалї убиває денно пересічно 40 осіб.

Японія має 13,000.000 мущин у військовім віці.

В Лондонї виробляють черевики зі шкіри вужів.

В Ірландії англійські власти заборонили говорити на вічу айриському послови Дж. Діллонови. Діллон казав, що він, яко посол англійського парляменту, має право говорити на вічу. Та се не помогло.

Бразилійське правительство заборонило видавати польські ґазети в провінції Парана, бо вони були пронїмецькі.

Др. Рішард Кільман, бувший німецький міністер заграничних справ, який заявив, що Німеччина не виграє сеї війни на поли бою, приготовляєть ся до опозиції проти канцлера фон Ґертлїнґа. Кільман сподїваєть ся сам бути канцлером.

Вода заливає островець Аваї, недалеко Японії.

ВСЯЧИНА.

Упав з висоти 2.000 стіп і не забив ся.

Ґрінаіл Кеоґ, з Ню Рошел, Н. Й., американський летун у французькій воздушний армії, упав з лїтаком з висоти 2.000 стіп і не забив ся. Французький капітан, який був з ним в однім лїтаку, погиб на місци. Лїтак розбив ся. Кеоґ зазнав лише легкого ударення в праву руку.

Корова з деревяною ногою.

На фармі А. Шафіна недалеко Темпл, Тексас, є корова, яка здаєть ся буде першою між рогатим родом, що має неприродну ногу. Вона зломала собі ліву передну ногу і треба було її дорізати. Але тому, що вона є дуже дійна, властитель покликав ветеринара і кількох лїкарів, казав відтяти корові ногу і приробити їй деревляну. Операція вдала ся і тепер корова ходить на деревляній нозї наче на природній.

В жовтку курячого яйця є дві драхми оливи.

ЛІСТА СТРАТ.

(у. — убитий; р. — ранений; тр. — тяжко ранений; пр. — погиб від ран; пн. — погиб від недуг; п. — пропав; пс. — погиб случайно. — Коли хтось із читачів завважає, що котрогось Українця тут нема, просить ся донести про се редакції).

(True translation filed with the Post-master at Jersey City on August 21, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

Вашінґтон, 16. серпня. На нинїшний лісті страт стрічаєть ся отсї українські імена:

В. Дерешин, Турлок, Каліф., тр.
П. Качмарський, Меріленд, Конн., тр.
С. Масик, Мілфілд, Конн., тр.

Вашінґтон, 17. серпня. Лише три Українці є на нинїшний лісті страт, а се:

Микола Юшок, Клівленд, О., тр.
Антін Телїнський, Торінґтон, Конн., тр.
Михайло Кривак, Шенандоа, Па., п.

Вашінґтон, 18. серпня. На нинїшний лісті страт американської армії подибуєть ся отсих Українців:

Іван Дойка, Портедж, Па., у.
Б. Небельчук, Джерзи Сіти, Н. Дж., у.
Андрій Артимович, ?? у.
С. Блащук, Міллінґтон, Конн., тр.
Антін Курас, Соффілд, Конн., тр.
Андрій Стефанюк, Вебстер, Масс., тр.
Іван Жиґун, Колрейн, Масс., тр.
Микола Попа, Гері, Інд., р.
Андрій Калик, ?? р.
Ю. Кольмнинський, Гартфорд, Конн., р.
Михайло Котик, Сомерсет, Па., п.

Вашінґтон, 19. серпня. На нинїшний лісті страт стрічаєть ся лише двох Українців, оба капралї:

Михайло Костик, Фростбурґ, Па., тр.
Михайло Лущак, Бей Сіти, Міш., тр.

Вашінґтон, 20. серпня. На нинїшний лісті страт є отсї три Українці:

Іван Незгода, Монт Плезант, Па., у.
Йосиф Возняк, Кенонсбурґ, Па., тр.
А. Константинович, Трентон, Н. Дж., п.

КУТИК ДЛЯ РОЗРИВКИ.

Лінії, потягнені пером або оливцем по числах, зачинаючи від числа 1-ого порядково аж до послїдного, вкажуть цїкавому відповідний образець.

THE DOT DRAWING CLASS

"You know," said the Dot Drawing teacher, "that I never receipt for a telegram, but what I think of the figure '4'. The boys who deliver the messages are all such bright little fellows that for a long time I wondered how their employers ever found them. So one day I asked the manager of a message station how he did it. He told me that it wasn't a hard thing when one got used to it, but he had one hard and fast rule and that was never to hire a boy who smoked cigarettes or had a sloping ——————." (42)

(Copyright, 1918, by the Bell Syndicate)